

מאבקה של היהדות החרדית בהשכלה האקדמאית, לא התחיל בדורנו וגם לא בדור הקודם. הוא מלווה אותה בארוכות מימות עולם; מאז תקופת מלכות יון הרשעה – אז היו אלו 'המתיוונים' שנפלו ברשתם, כאשר המאבק פוּשט צורה ולובש צורה, כל דור בתחושתו ובהוראתו.

לפני קצת יותר ממאה שנה, רעשה ירושלים וארץ ישראל בעקבות הקמת האוניברסיטה העברית בהר הצופנים. המאורע סימל את התגשמות אחד מאבני היסוד של החלום הציוני – "לייסד בית ספר גבוה, מוסד שתצא ממנו תורה וחכמה לכל בית ישראל" – והוא זכה לתהודה בכל רחבי העולם.

חזון 'אחרית הימים' ורוח 'תחיית עם ישראל בארצו', היו תמיד רכיבי הבסיס שניצוקו לכל פעולותיה של הציונות מאז הקמתה, וכך גם ראו מקימי ומייסדי האוניברסיטה העברית את המאורע. את טקס יריית אבן הפינה, שהתקיים בטי"ו אב תרע"ח, תיאר חיים יצמן, לימים נשיא המדינה הראשון, בהתפייטות רבת השראה: "השמש השוקעת הציפה את הרי יהודה ומובא כנגוהות זהב. נדמה לי כי ההרים אשר שני צורתם הביטו משתאים, ואולי מנחשים, שזו תחילת שיבת בניהם".

"אל נגהו נכסף דור ודור" – הקמת האוני' העברית

ביום רביעי, ז' ניסן תרפ"ה, התקיימה הפתיחה הרשמית של האוניברסיטה שצוינה בטקס חגיגי. יותר מעשרת אלפים אורחים ומזומנים השתתפו בארוע, ובהם נציגותן של אוניברסיטאות בעולם, מכובדים ומנהיגים ציוניים. "כולם יודעים ומרגישים, כי ברגע הזה הדליק ישראל על הר הצופנים את הנר הראשון לתנועת חיי רוח", אמר כנאומו המשורר הלאומי, ח"נ ביאליק.

הציונים הצליחו להגשים את חלומם הארצי גם רב 'חודר' מוכר וידוע בעל שם עולמי, שהתייצב על במת הנואמים יחד עם ד"ר ויצמן, וברכו יחד על הקמת האוניברסיטה, מה שבעצם העניק לה גושפנקא רבנית ו'הכשר' כביכול, ולא נחה דעתם עד שהשוו את המוסד החדש ללא פחות מ'בית המקדש השלישי' ו'לאכסניה של תורה', ובהתגשמות חזון הנואמים "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

את התרגשותם העולה על גדות, ביטאו המייסדים בהמנון האוניברסיטה העברית, שחובר במיוחד לרגל המאורע והורש או לראשונה. להלן טעימה ממנו, הממחישה את יחסם לאותו אלייל אקדמאי, המשתווה על ידם, להבדיל, כמו אל בית המקדש:

צָאוּ רַגְעֵי, קָפוּ, רַב, כִּי בָּרַךְ, כִּי קָם הַדְּבִיר!

דמות דיוקנו מרגא ורבנא ה'חפץ חיים' זי"ע ו'זוהו חילול בית מקדשנו ותורתנו הקדושה אשר לא נשמע מעולם כמותו, אוי לאוזניים שכן שומעות..."

אם גָּהָה כְּבוֹד, — הִגְהָה שְׂכוֹ // לֹא אֶבֶד לָנוּ נִיר — —

וכמה זמן ייחלו המה לאותו 'דביר', שמשמעותו היא בית המקדש? אז הנה התייחסות מחודרת נוספת: "ל... אֵל גִּדְלוֹ נִכְסֵף דּוֹר וָדוֹר, // הַתְּפִלָּה אֵלֶיךָ דָּם... לְמַעַן הַמְדַבֵּר, מִיֵּד הַיָּם, // לְנִכְחַת הַר גְּבוּ — בֵּית מִקְדָּשְׁךָ הוֹדוּ יִתְנַסֵּם שָׁם, // הַמְדַע יִקְרָה בּוֹ — —

אם תרצו, זוהי על רגל אחת תמצית הסגידה למדע ולהשכלה הגבוהה. הערכים הכי מקודשים ונעלים של האומה; משאת הנפש ותקוותו של כל יחיד; חלומות, חזון ונבואות, כל אלו מתקפלים כביכול אל אותו נור הערצה, שנושאים בדחילו מאמיני דת האקדמיה.

צילוי העגל והמחולות מהר הצופנים שנמשכו שלושה ימים, הגיעו אל תוככי ירושלים החרדית שנתעטפה בקדרות. הגאונים חברי ה'בד"ץ, בראשות מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד דזוק"ל, יצאו בכרוז מיום ה' בניסן, שבו קבעו את שלושת ימי החגיגות של פתיחת שערי האוניברסיטה לימי אבל לתושבי ירושלים, עם אמירת פרקי תהילים ועריכת תיקון חצות.

באותו כוֹר הַאֲרָצוֹן הַיָּחִיד־הָרְאוּי הִיה לְגוֹזֵר תַּעֲנִית אִף שֶׁהָיוּ אֵלּוּ יְמֵי נִיסָן, אִךְ מִפְּנֵי חוֹלֶשֶׁת הַגּוֹפִן שֶׁהִיָּתָה אֲז, נִמְנָעוּ מִכֵּךְ.

הרי השערוריה הגיעו עד לראדן, מקום מושבו של קדוש ישראל, מרגא החפץ חיים זי"ע, אשר לא נח ולא שקט עד ששיגר מכתב מחאה הנושא את התאריך ניסן תרפ"א, תחת הכותרת "הודעה לעדת ישראל". לימים ראה

המכתב אור בספר 'מכתבי החפץ חיים' (מכתב לא) ע"י בנו, הג"ר לייב זצ"ל.

הנה רדעו מעולם שירושלים עתיקה היא העיר אשר בה בחר ד' להשרות שכנתו, והוא היתה תמיד מלאה תורה ונבואות ד', ובה ה' בניו בית המקדש לָשֵׁם ד' כִּידוּעַ לְכַף יוֹשְׁבֵי תֵבֶל, כְּכַתוּב מְפֹרָשׁ בְּנִבְיָאִים וּבְכַתוּבִים.

ועי' בית המקדש נתפרסמו אמונת ד' ותורתו בעולם, וכל ישראל מצפים ומחכים מתי יבנה בית המקדש השלישי כמו שהבטיחו על יד נביאיו הק'.

וכדוּם נִמְצָאִים אֲנָשִׁים אֲשֶׁר מִבְּלֵי דַעַת וּתְבוּנָה מִכְּנִים וּמְדַמִּים אֶת הָאוֹנִיבֵרְסִיטָה אֲשֶׁר בְּנוּ מִבְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּשֵׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְאֶכְסְנִיהָ שֶׁל תּוֹרָה, וְהַרְעִיזוּ הַזֶּה מִפְּרִסְמִים וּמְפִיצִים אוֹתוֹ בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל.

וזוהו חילול בית מקדשנו ותורתנו הקדושה אשר לא נשמע מעולם כמותו, אוי לאוזניים שכן שומעות.

מחויב אנכי להגיד לכל ב"ל ישראל, כי האומרים את זה והמסמימים לזה, הם רוצים לַעֲקוֹר אֶת כָּף הַתּוֹרָה מִלְּפָנֶיךָ וּמִצְוֹתֶיךָ, וְאֶסְרֶךָ בְּשִׁמְתוֹתֶיךָ, וְכֹל הַמְּאִמִּינִים בְּתוֹרַת ד' יִתְבַּרְךָ מִחוּבֵיבִים לְמַחֲוֹת נַגַד בְּיוֹן קוֹדֵשׁ הַזֶּה.

ישראל מאיר הבקן מראדן ניסן תרפ"ה

אוניברסיטת בר אילן כמשל

קול ענות אחר, שומעים אנו מאחר יותר, אחרי שנפתחה בקול תרועה אוניברסיטת 'בר אילן', אותו מוסד שיוצרו קבל עם ועולם, כי "כל הפרופסורים והמרצים אצלנו הם... שומרי מצוות, וכך גם הרוב הגדול של הסטודנטים הם יראים ושלמים" – כך לדברי נשיא האוניברסיטה, הר"ר יוסף חיים לוקשטיין, בשנת תשכ"ה.

ההיסטוריה של האוניברסיטה הדתית לאומית הוותיקה בישראל – אוניברסיטת בר אילן, היא אולי המחשה הטובה ביותר, עד כמה העולם האקדמי הוא עולם סגור וקטן, הבנוי על פי אמות מידה בלתי ניתנות לשינוי.

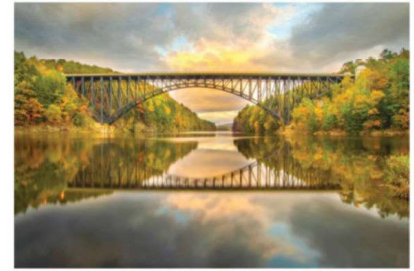
עם כל הכבוד ליוסי שריר ושותפיו החרדיים, זכות היוצרים על הרעיון להקים אקדמיה דתית בארץ ישראל שייך כמובן לאנשי תנועת 'המורח', שעשו זאת כבר לפני למעלה מזיכר שנים. למען ההגינות יש לציין, כי בניגוד לחוגי החרדים החדשים וליוסי שריר, אשר הקימו את האקדמיה החרדית מתוך שיפה לחולל שינוי חברתי בחברה החרדית ולהכניסה לאחד מכורי ההיתוך המרכזיים של החברה החילונית הגבוהה, הרי שמטרתם של אנשי המורח באותם ימים היתה הפוכה לחלוטין. הם האמינו באמת ובתמים בכך, שהמיום החדשני ייצור מהפכה רוחנית עצומה בקרב הישוב החדש, ויקרב לב בנים אל אבותם.

אנשי המורח אהבו באותן שנים להגות רעיונות נשגבים על תיקון עולם ומלואו. אגרות וציפיות רבות רקמו מנהיגי התנועה באותם ימים חגיגיים אפופי סיסמאות משיחיות. בניני רוחם ראו הם את טל התחיה הרוחנית המרעפת לכל עבר מהמוסד העברי שהם מקימים, אשר יזכירו לעיני כל בשר את המסר הערכי העולה מכתבי הנביאים ומספרי הנצח של עם התנ"ך.

המחול סביב אלייל האמקדמיה

בנין האוניברסיטה העברית בהר הצופים (צילום: wikipedia)

מה משתקף מתחת למני הגשר? לאן הגיעו העוברים אליו? המבחן הזה הוא יום-יומי. הוא קיומי...

"האוניברסיטה הדתית שלנו יעמוד כל העולם כולו, היהודי הגוי, על טיב המשמעות שבאימרה — כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים... מאותו מרכז מחשבות — דתו יתהדר בקול אדיר קולם של חז"ל, קול חיי המוסר של הנביאים, וריתת התהילים... כך הדי"ר יוסף חיים לוקשטיין, באחד מגאומי באוניברסיטה (הפרס, שנה כ"ו). ביטויים אלה נראים לנו עצובים ומעוררי חמלה כאחד, כאשר אנו עומדים כיום ומתבוננים באוניברסיטה החילונית למחצה, ששמה אוניברסיטת בר אילן, וקוראים בעצב על החלומות הקסומים של יומיה והוגיה. זהו אותו מוסד שבו לומדים כיום ביקורת המקרא, מתוך פשרה משונה, לפיה רברי האפיקורסות החמורים יילמדו אך ורק לגבי ספרי הנביאים והכתובים, בעוד לגבי חמישה חומשי תורה — הם מלהזכיר. כמו כן, מרבית התלמידים אינם דתיים, וחלק גדול מהמרצים הינם חילונים ואפיקורסים גמורים, וההקפדה על רמת הצניעות המינימלית הלכה ודעכה עם השנים. (יעודה של אוניברסיטה דתית", פרופ' דב שורוק, 2013.)

כמובן שבין כותלי האוניברסיטה שהצהירה על עצמה שהיא דתית, נלמדות ללא עוררין כל תיאוריות הערופים הכפוניות של אמות העולם בנושא מדעי החיים.

במהלך השנים הביעו גורמים שונים מקרב המודחי את אכזבתם מהידרדרותה הרוחנית התלולה של האוניברסיטה, שבה תלו את תקוותיהם הכמוסות. כך למשל מקונן הגוף ששמו 'חבר הרבנים' של תנועת המודחי: "לצערנו הרב נתגלו שורה של ליקויים חמורים העומדים בסתירה מוחלטת לעצם רעיון המייסדים... חדרו כאלו שהשקפותיהם על התנ"ך הלימודי הקודש אינם הולמים מוסד דתי... תופעות כאלה מטשטשות את הצביון הרוחני של המוסד ופוגעות בדיוקנה המקורי של האוניברסיטה הדתית..." (שבילין — בטאון חבר הרבנים — גליון 1' — 2.)

נקודת השבר הגדולה של אוניברסיטת בר אילן, היתה בשלב שבו היא ביקשה את הכרת המוסד האקדמי והמועצה להשכלה גבוהה. אנשים וגורמים רבים ניסו בכל דרך למנוע מהמוסד את ההכרה האקדמית, ומנהלים לעבור דרך תחתית אורכה ומייגעת, רצופה מאבקים מתישים מול המוסד האקדמי הוותיק בראשות האוניברסיטה העברית, עד להשגת ההכרה האקדמית המיוחלת. במשך לא פחות מחמש עשרה שנה היה על המוסד לקיים באדיקות רבה את תנאי המ"ג, כדי להוכיח את היותו מוסד אקדמי מן המניין. כללים אלה כללו בתוכם את הדרישה להכנסת מרצים חילוניים, מה שמכונן שנה באופן קיצוני את מהותו של המוסד, והפך אותו למוסד אקדמי רגיל, עם נטיה וזיקה כל שהיא לציבור הדתי ותו לא.

"האוניברסיטה היתה זקוקה להכרת העולם האקדמי, והיא נאלצה להמתגף לחוקי כפי שראינו לעיל, הנורמות האקדמיות היו מדוקדקות ומפורטות. נקבעו תקנות נצפה

אלא שדבר מיניו עורר התנגדות עזה של גורמים דתיים, בהם רבנים בכירים, שטענו בתוקף כי דעותיו המשתקפות מספריו, וכיחוד בספרו 'קיצור תולדות עם ישראל' מנוגדות למסורת היהודית ומפקקות ביסודות האמונה, זאת על אף שהוא נהג להציג את עצמו כיהודי שומר מצוות. מנגד, תמכו בו אישים ידועים, שטענו כי כל חטאו הוא בכך שהוא עוסק בביקורת אקדמית ולגיטימית. הנהלת האוניברסיטה מצידה, עמדה מאחוריו והביעה אמון בלתי מסויג בפרופ' רות 'כחוקק, כמונה וכאדם". כך גם אגודת הסטודנטים גינתה את ההתקפות על פרופ' רות ותמכה בו.

להלן מספר ציטוטים של אנשי הציונות הדתית שהתפרסמו באותה תקופה נגד מיניו של פרופ' רות. כך למשל כותב הרב יעקב פילבר הי"ו, במאמר שפירסם ב'הצפה': "הספר יש בו את כל היסודות של תנועת הרפורמה, בענין תורה מן השמים, התפתחות ההלכה והתחדשותה מתקופה לתקופה לפי רוח הזמן ועוד. ואם האחרים לאוניברסיטה אינם מסוגלים להבחין בכך, כיצד יכולים הורים לבנים דתיים להיות סמוכים ובטוחים שאכן בניהם הולומים בידי אילן? נמצאים בידיים נאמנות?"

ובהמשך דבריו: "קל להכריז בעיתון 'שהמוסד רוצה יראת שמים', אבל מסופקני אם הסגל הנוכחי של בר אילן מסוגל להגשים משימה זו. בכל אופן, עשר שנות האוניברסיטה טרם הוכיחו זאת. כל מי שחונן האוניברסיטה הדתית יקר לו, חייב לדון בבעיות אלה בכובד ראש ולא בעצימת עיניים ובריחה מן הבעיות..."

במכתבים למערכת של 'מעריב', מ"ח כססלו תשכ"ה, כותב יעקב שי מירושלים, את הדברים הבאים: "כאדם שעבר על ספור של סטיל רות 'קיצור תולדות עם ישראל' בתרגום העברי וגם המקור האנגלי, הנני מוכרח להודות שהספר מלא התכחשות ליסודות האמונה הישראלית. יש בו התכחשות לתורה מן השמים — משה חוקק חוקים, וזה מבלי להזכיר את מעמד הר סיני — את הנסים הוא מסביר בצורה טבעית, הוא כופר במפורש בשכר ועונש..."

"אף על פי כן, פרופ' סטיל הכיטורין, אינו מעניין איש בכל הפרשה. הלקח מכל הענין הוא, עד כמה 'בר אילן' כמוסד דתי להשכלה גבוהה, אינו מוכן לכונן את דרכו על פי דעתם של גדולי תורה, ומתיר לעצמו להעסיק בתחומו אנשים בעלי דעה כני"ל, מבלי לחוש בסתירה שבין דעות אלה, לייעוד שהמוסד מתיימר להציב לעצמו".

ולא תעשה, ונקבע מנגנון פיקוח הבוחק את אופן יישומן. השגת האקדמית באה לאחר עשור ומחצה בהן מיילאה אוניברסיטת בר אילן אחר הרישות האקדמיות, והן הפכו לחלק ממודרנה". (מנחם קליין, בר אילן — אקדמיה ות ופוליטיקה עמ' 123.)

סיפורה העגום של אוניברסיטת בר אילן, ג'הווה דוגמא מוחשית כיצד התוכנית והשאיפות הגבוהות של מייסדי האוניברסיטה התנפצו אחת לאחת מול מספר סעיפים פשוטים בהחלטות המועצה הגבוהה.

כשבציונות הדתית תקפו את אוני' בר אילן

כאשר מדברים על אונ' בר אילן, ולפני שנתייחס לטרנד האקדמי הנוכחי בחזונית החרדית, חשוב לספר כי בעבר היו רבים בציונות הדתית שלא ראו בעין יפה את תהליך ההתקלנות שעובר על המוסד, שהתיימר להציג פנים דתיות ויהודיות. קטעי ארכיון מימי הבראשית של האוניברסיטה, חושפים תחושה של אי נוחות מול תהליכי פשרה של הנהלת המוסד, שחלקם קיבלו פומבי בעיתונות דאו.

במסגרת זו נתמקד כדוגמא, בפרשת מיניו של פרופ' בצלאל רות, אשר נודע בכינויו סטיל. פרופ' רות היה היסטוריון יהודי-בריטי שהתמחה בין היתר בתולדות היהודים ואף חיבר על כך מספר חיבורים. הוא הרצה באוניברסיטת אוקספורד וכן באוניברסיטת ניו יורק. בתשנ"ה עלה ארצה, השתקע בירושלים, והוזמן לשמש כמרצה באוניברסיטת בר אילן, במחלקה להיסטוריה יהודית.

פרקים ממאבקה של הציונות הדתית בתולדותיה של אוניברסיטת 'בר אילן' שהוקמה כדתית • על מה ולמה נרעשו ראשי הציונות הדתית ומחו בהנהלת האוניברסיטה • איה אותו קול זעקה שיתקומם על הנעשה כיום במכללות החרדיות • וגם וידוי אישי של סטודנט חרדי "הם רוצים דבר אחד - תעברו דרכינו ותשתנו מבפנים! תכירו את עולם הערכים החילוני! • פרק שישי בסדרה

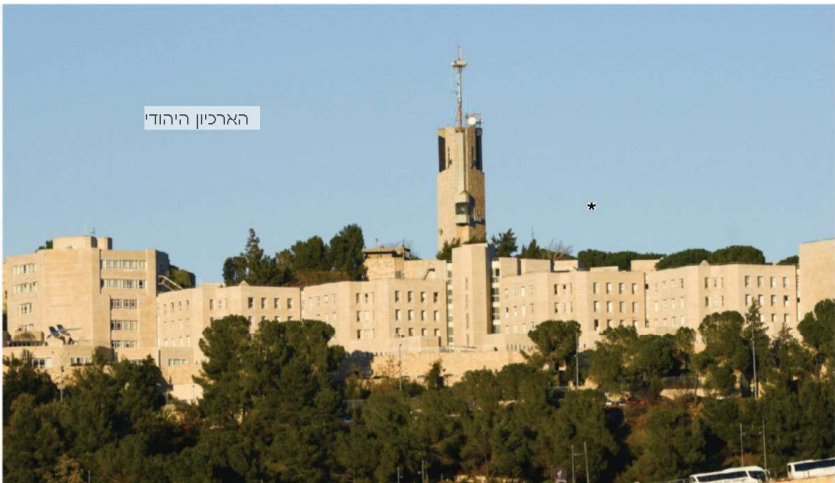

צילי העגל והמחולות מהר הצופים שנמשכו שלושה ימים, הגיעו אל תוככי ירושלים החרדית שנתעטפה בקדרות. הגאונים חברי הביד"ץ, בראשות מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, יצאו בכרוז מיום ה' בניסן, שבו קבעו את שלושת ימי החגיגות של פתיחת שערי האוניברסיטה לימי אבל לתושבי ירושלים, עם אמירת פרקי תהילים ועריכת תיקון חצות. באותו כרוז נכתב, כי מן הראוי היה לגזור תענית אף שהיו אלו ימי ניסן, אך מפני חולשת הגוף, נמנעו מכך

מופרכת לחלוטין. אין מוסד אקדמי בארץ ובעולם שמלמד פסיכולוגיה ועבודה סוציאלית ולא מלמד את התאוריות של פרויד. אין דרך טובה או לא טובה ללמד את פרויד, פרויד הוא פרויד נקודה!...
אין אפוא צנורה אמיתית על התכנים, והאמת שאין צורך בהרבה ראיות וציטטות כדי להוכיח את הדברים. כל מי שהתנסה במוסדות להשכלה הגבוהה בנירסאותיהם המתמיי-רות להיות חרדיות, מודה שכל מה אינספור פעמים ברוחניות ונחשף לדברי כפירה ומינות שתצילנה האזניים למשמעם. אבל בעוד שבחוקות אחרות, ידעו גם אנשי המדע כאמור, להרים קול מחאה על תכנים ומרצים בלתי ראויים באוניברסיטת בר אילן, הרי שכיום יושבים להם חרדים וחרדיות מול מרצים הנחשבים לאתאיסטים גמורים וסופגים לקרבם את התוכן הקולקל ביותר, עם חומתם 'כשרות' של המוסד ה'חרדי'.

יודי אישי

ולסיום, עדותו המטלטלת של יצחק (שם ברז), שמתרה בנו כתנאי קודם למעשה לכל נפרסם את שמו ואפילו לא את משלח ידו, בו הוא מתמקצע באחת המכללות המוגדרות כ'חרדיות', כדי לקבל תואר שיקדם אותו בתחום עיסוקו. "אתה לא מבין איזו נקמנות יש באקדמיה, ובמיוחד בזו החרדית. רק חסר לי משישהו יחסוד בי כי התוודיתי נגדם", אומר איש שידו, שכמוכן נכבד את בקשתו.
אז לצורך הענין הוא מתמחה בהנדסה אזרחית וסביבתית. בגדול, זהו תחום העוסק בתכנון ובביצוע של מבנים ומערכות לצורכי התעשייה, הציבור והפרט, כאשר בוגרי מגמה זו אמורים לעצמם כימנהלי צוות מתכננים, בניין ובכל תחום הנדסי. בראש ובראשונה הוא מדבר על 'דת האקדמיה'. "כן, זוהי דת לכל דבר וענין. יש שם דמויות מושאי הערצה, מרענים, פרופסורים ומרצים לסוגיהם, שקם מנימת הידיון עליהם, אתה יכול לחשוב שמדובר באישים מופשטים מחומר וצורה שכלל אינם ברי-אנושי", הוא אומר. "אם אצלנו מעריכים גדולי ישראל, אצלם להבדיל אלף אלפי הבדלות מעריכים פרופסורים".
והאווירה, אי האווירה... אין לך מושג כמה היא משפיעה. אתה יורד בבת אחת מהעולם הרחני שלך, ומתרועע בצוותא חזא עם אנשים מסוג מנוגד לך לגמרי שלומדים אתך באותה כיתה, מריבנים צעירים חסרי משמעות

הארכיון היהודי

האוניברסיטה העברית בהר הצופים (צילום: מגיד הכתוב, פלאש 90)

מוסדות חילוניים בעטיפה חרדית דיקה

כאמור, מחאות אלו נגר מרעה שהשקפותיו מנוגדות לדעת תורה, הגיעו מאנשי 'המזרחי', שאוניברסיטת בר אילן היתה מקור גאוותם ואחד הרגלים החשובים בהם נוספה תנועתם. מי פילל שכעבור ויבל שנים, אנשים מבתי חרדיים ובלבוש חרדי מלא, יאוינו בקשב רב להרצאותיהם של אפיקורסים גמורים, שאינם מסתירים את דעותיהם הכופרות והשקפותיהם הכתובות, באין פגעה פה ומצפף??
מי האמין שצאצאי אלה שהתאבלו מרה ביום פתיחת האוניברסיטה העברית, יצעדו להם בחדווה אל כיתות האקדמיה, שהתעטפה בכסות 'חרדית', ויתחככו בפקפקי אמונה וסתריות פנימיות, על תקן יזמיזמי?? מי העלה על דעתו, שחרדי אשר אבותיו היריזו את רגליהם מאוניברסיטת בר אילן הרתית, ישקיע את אונזו ומרצו באקדמיה, בה אין אפילו צל צילו של פיקוח??
בניגוד חרף לאנשי תנועת המזרחי, אשר לפי השקפתם ביקשו לתקן את העולם באמצעות מוסד שיתנהל על פי 'חזון חיי המוסר של כתבי הנביאים', הרי שיוזמי האקדמיה החרדית מקרב חוגי החרדים החדשים, והמל"ג בראשות יוסף שריר, לא שאפו כלל למטרה זו. אוניברסיטת בר אילן הוקמה על ידי אנשים דתיים מלאי חזון דתי עמוק, ורק בשלב מאוחר יותר נאלץ המוסד להיכנע לכל תכתיבי המל"ג.
לעומת זאת, מוסדות האקדמיה החרדיים לא היו אפילו לרגע אחד תחת בעלות אמיתית של גורם חרדי, והם נפתחו מראש כמוסדות חילוניים לחלוטין בעטיפה חרדית דיקה שנועדה למטרות יח'צנות ותו לא. מוסדות אלה אפילו אינם צריכים 'להתדרדר' כדי להפוך למוסדות חילוניים, הם פשוט כאלה מעצם הווייתם. שום מועצה חילונית איננה זקוקה להילחם על כך, ואין אפילו 'חבר רבנים' חסר שנינים, שיפרסם מאמרי קינה עגומים על המצב הקודר.

ומי שעדיין סבור לאמור, כי יש איושנה צנורה באקדמיה החרדית, יבוא ציטוט ההתנגנות הבא של הגב' בר שלום, מייסדת המכללה החרדית ירושלים, מול כתבת תחקיר שתקפה את "המחיר שכולנו משלמים על שילוב חרדים במוסדות אקדמיים". וכך היא משיבה: "הסמכות בכל הנוגע לסגל ההוראה היתה נתונה במלואה לאוניברסיטת בר אילן. אהנהלת המכללה ולרב המכללה לא היתה שום סמכות לומר 'מרצים לבוא או שלא לבוא ללמד במכללה'..."

בהמשך היא נדרשת לביקורת שהטוחה בה, אודות צנורה שהופעלה בכיכול במכללה שלה, נגד שיטותיו הכפרניות של פרויד, אחד המדענים המשפיעים והבולטים בתחום הפסיכולוגיה. צנורה על אדם זה, עשויה להיחשב כ'חטא' כל יכופר בעולם האקדמיה. בתגובה היא מודה שאין בכלל אפשרות לצנור זאת: "הטענה... ש'עדיף לא ללמד את פרויד'

הספרייה והארכיון היהודי

אוניברסיטת בר-אילן

שקבלתי בכל תקופת הלימודים, זה הכרה של העולם החילוני, דרך המרצים והערכים המועברת על ידם במתכוון ואפילו שלא במתכוון. בפועל, את המיומנות המקצועית שלי רכשתי לבדי, בלי קשר למכללה.

בפועל הם רוצים דבר אחד — תעברו דרכנו ותשתנו מכפנים! תכירו את עולם הערכים החילוני! זוהי מטרתם האחת — היא ואין בלתה!...

בעיגונת מרשימה. הטקס הזה הוא פשוט בושה וחרפה, אבל אף אחד לא מתייחס לכך, כי זהו כבר שלב הסיום."

המסקנה האישית שלו, כאחד שעשה את המסלול, היא לא פחות ממדהימה: "אף אחד לא רוצה לעזור לך כלכלית, לא פותחים לך שום אפיקים ולא מעניקים לך שום מקצוע. אפשר להסתדר יפה מאוד ואפילו טוב יותר, בלעדיותם. אני יכול להעיד על עצמי בוודאות, שהדבר היחיד, אבל היחיד,

שסתם 'נדלקים' על האקדמיה, המפנינים וזולו או לפחות אדישות לכל דבר שבקדושה. שלא לדבר על המורים והמרצים גלויי הראש, שעולם מושניהם מנוגד לחלוטין לכל מה שהתחננת עלינו!"

הוא מספר גם על המגבלות הדתיות שהוא נאלץ לתמוך ביניהם. "לי למשל אין וואטסאפ. לא מעונין להחזיק במכשיר הזה, גם אם הוא כשר. הבעיה היא שהקשר בין המורה לתלמיד נעשה אך ורק באמצעות אותו יישום, מה שמאלץ חרדים רבים וטובים לרכוש את המכשיר ולתמוך בלימודיהם במכללה. באופן אישי, המרצה כמעט עלי בגין התעקשותי, אבל עדיין אני נוקק לתקשורת זו באמצעות חבר למגמה".

בהמשך מתייחס יצחק לגופם של לימודים. "אולי לא תאמין, אבל הרוב המוחלט של לימודים אלה כלל אינו מעשי. האקדמיה, הנחשבת לגוף מיושן וכבד שמתקשה לקבל שינויים, תקועה לה אי שם 30-40 שנה מאחור, ובמקום שיעסקו בטכניקות ובהמצאות בני דורנו, שהן הכלים עמם עובדים בפועל, אתה צריך ללמוד ארבעה חודשים שרטוט דיני של תוכניות, רק כי כך למדו בעבר. אתה מרגיש שירפט זמן על כלום..."

"אבל מה שהכי מתסכל, שבסופו של דבר אתה יוצא עם כלום. למדת אמנם את הרוח ואת הרעיון של התכנון וההנדסה, אבל מה שקובע בשוק זה הפרקטיקה וההתנסות, ואין לך מהם כלום, רק תעודה שלא באמת מעניינת את היוזמים. אז עם התואר הנחשק שלך, שאולי יכול לסייע לך בעתיד הרחוק, אתה עובד אצל קבלנים בדרגה ג' שלא מסכימים לשלם אנורה מעבר לשכר המינימום."

"אתן לך דוגמא, לאו דווקא מהתחום שלי. אדריכלות לעיצוב פנים, זהו מקצוע נפרד ומכניס שאפשר להתפרנס ממנו בכבוד גם ללא תעודה. אתה מומין מטבח למשל, שאלת פעם את המעצב האם יש לו תעודה? אין דבר כזה. אבל יש גם בין המקומות המוגדרים כלימוד חרדי של מקצוע, מגמת לימודים למעצבי פנים, שאורכת שלוש וחצי שנים, על כלום. לימודי שממה שלא מוסיפים דבר."

בישיחה עמו, מוסיף יצחק ופורק בכאב רב את טקס חלוקת התעודות בתום הלימודים. "זו אמנם מכללה חרדית, אבל בטקס האגדי משתתפים לצד האורחים הנכבדים גם נשים, חלקן גם נושאות דברים בפני הקהל החרדי הנרגש. אין שום הפרדה בטקס זה ואין שום גינונים של אידישקייט, חוץ מלומר בהטעמה 'ברוך השם' ועוד כמה פסוקים הנאמרים

זאת השאלה הנשאלת: לאן מוביל הגשר...

הארכיון היהודי

מרגישים חג באושר עד

